

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β)
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2016
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α) Μακεδονικός Αγώνας
- β) Ψυχρός Πόλεμος
- γ) Συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να συνδυάσετε τα πολιτικά πρόσωπα και τα ιστορικά δεδομένα με τα οποία αυτά σχετίζονται, αντιστοιχίζοντας κάθε φορά ένα γράμμα της στήλης **A** με έναν μόνο αριθμό της στήλης **B** (περισσεύουν τρία ιστορικά δεδομένα).

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
α. Μέτερνιχ	1. Κριμαϊκός Πόλεμος
β. Ναπολέον Γ΄	2. Αβασίλευτη Δημοκρατία
γ. Αλέξανδρος Παπαναστασίου	3. Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση
δ. Αριστείδης Μπριάν	4. Βασιλευομένη Δημοκρατία
ε. Αλέξανδρος Παπάγος	5. Συνέδριο της Βιέννης
	6. Ελληνικός Συναγερμός
	7. Συνέδριο του Βερολίνου
	8. Σχέδιο για την Ευρωπαϊκή ενοποίηση

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Το κίνημα της Εθνικής Άμυνας (μονάδες 6) και τα «Νοεμβριανά» (μονάδες 9).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Οι συνέπειες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου για την ανθρωπότητα.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να συσχετίσετε το εκσυγχρονιστικό έργο του Χαριλάου Τρικούπη (δεκαετία 1880) με το αντίστοιχο του Ελευθερίου Βενιζέλου (1910–1912), ως προς τις μεταρρυθμίσεις που αφορούσαν:

- α) την πολιτική ζωή και τη δημόσια διοίκηση της χώρας (μονάδες 17) και
β) τις ένοπλες δυνάμεις και τη δημόσια τάξη (μονάδες 8).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Το 1886, το μεταρρυθμιστικό τους έργο [Α. Κουμουνδούρου και Χ. Τρικούπη] εμπλουτίστηκε από δύο σημαντικούς νεωτερισμούς: την καθιέρωση της ευρύτερης εκλογικής περιφέρειας –του νομού δηλαδή αντί της επαρχίας– και τη μείωση του αριθμού των βουλευτών σε 150. Τα μέτρα αυτά, και ειδικότερα η νέα εκλογική περιφέρεια, στόχευαν στον περιορισμό του στενού, προσωποποιημένου δεσμού των βουλευτών με τους εκλογείς και τους τοπικούς κομματικούς παράγοντες, στη χειραγώγηση των τοπικών περιφερειακών συμφερόντων. Παραλλήλως, η εκλογική μεταρρύθμιση ωφελούσε και την εμβέλεια της κομματικής ταυτότητας: οι τοπικοί κομματάρχες θα υπάκουαν περισσότερο από ό,τι στο παρελθόν στις βουλές του εθνικού κέντρου, όπου η ηγεσία του κάθε κόμματος διαμόρφωνε την κεντρική πολιτική της.

Ν. Μαρωνίτη, «Η εποχή του Γεωργίου Α΄. Πολιτική ανανέωση και αλυτρωτισμός», στο *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τ.5, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2003, σ. 21.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η δεύτερη από τις δύο συνθήκες που σφράγισαν βαθιά τη λειτουργία του Κράτους ήταν η εξάρτηση των δημόσιων υπαλλήλων από τους πολιτικούς. Οι προσλήψεις μέσω της πατρωνείας δεν ήταν η μόνη αιτία αυτής της εξάρτησης. Υπήρχαν επιπλέον οι γνώριμοι τρόποι κυριαρχίας με μέσο τη διαφθορά: οι προαγωγές και οι μεταθέσεις στα καλά πόστα, το προνόμιο της παραμονής σε μια υπηρεσία της Αθήνας ή έστω μιας άλλης μεγάλης πόλης, η απονομή της μονιμότητας στους ευνοούμενους έκτακτους δημόσιους υπαλλήλους, οι συχνές άδειες, η ποιότητα ή ακόμα και η ποσότητα εργασίας, τα «στραβά μάτια» σε περιπτώσεις παράλληλης απασχόλησης αντίθετης με το «ασυμβίβαστο» στις υψηλότερες βαθμίδες της ιεραρχίας, η συμμετοχή σε καλοπληρωμένες επιτροπές, στις περίφημες αποστολές και στα ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης στο εξωτερικό, και ούτω καθεξής, μ' ένα φαινομενικά ατελείωτο ρεπερτόριο παροχών που μπορούσε να προσφέρει στο δημόσιο υπάλληλο ο υπουργός ή μέσω αυτού, ο οποιοσδήποτε άλλος πολιτικός του προστάτης.

Αυτή η κατάσταση διευκολυνόταν από την ανυπαρξία κάθε ουσιαστικής συνταγματικής κατοχύρωσης των δημόσιων υπαλλήλων. Η αρχή της μονιμότητας καθιερώθηκε για πρώτη φορά με τη συνταγματική αναθεώρηση του 1911, μαζί με τις διατάξεις για τις ειδικές επιτροπές που θ' αποφάσιζαν για τις προαγωγές και τις μεταθέσεις.

Γ. Δερτιλής, *Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση, 1880-1909*, β' έκδ., Αθήνα, Εξάντας, 1977, σ. 148.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Ο Βενιζέλος ανέλαβε ο ίδιος τα υπουργεία Στρατιωτικών και Ναυτικών, και έκανε τη βελτίωση των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων έναν από τους κυριότερους στόχους του. [...]

[...] Οι ξένοι παρατηρητές εξέφρασαν την άποψη ότι ο στρατός ήταν ικανοποιητικός. Αυτό οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στο έργο που είχε επιτελέσει η γαλλική στρατιωτική αποστολή με επικεφαλής το στρατηγό Eydoux, ο οποίος είχε φτάσει στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 1911. Βρίσκοντας ότι οι ανώτατοι αξιωματικοί ήταν πολύ χαμηλού επιπέδου και ότι έλειπαν σχεδόν εντελώς από το στράτευμα οι καλά εκπαιδευμένοι επιτελάρχες, ο Γάλλος στρατηγός έστειλε αρκετούς κατώτερους αξιωματικούς στη Γαλλία για εκπαίδευση. Ίδρυσε επίσης μια σχολή επιτελών και στρατιωτικές σχολές για τα διάφορα όπλα. [...]

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου της αναδιοργάνωσης, σημαντική προσοχή δόθηκε στο ναυτικό. Αξιωματικοί του ναυτικού στάλθηκαν για εκπαίδευση στην Αγγλία· από την Αγγλία έφτασε μια αποστολή από αξιωματικούς του ναυτικού, με επικεφαλής το ναύαρχο Tufnell. [...] Τον Νοέμβριο του 1912 τον ελληνικό στόλο τον αποτελούσαν: ένα βαρύ καταδρομικό, τρία θωρηκτά (παλαιά σκάφη που είχαν επισκευαστεί), έξι βαριά και οκτώ ελαφρά αντιτορπιλικά, τέσσερα τορπιλοβόλα, οκτώ κανονιοφόροι, τέσσερα εξοπλισμένα ατμόπλοια της γραμμής, ένα υποβρύχιο, και άλλα μικρότερα σκάφη.

D. Dakin, *Η ενοποίηση της Ελλάδας 1770-1923*, μτφρ. Α. Ξανθόπουλος, β' έκδ., Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1984, σσ. 282 και 284-285.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α) να προσδιορίσετε την έννοια «Τρίτος Κόσμος» (μονάδες 6).

β) να αναφερθείτε (i) στα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι χώρες του Τρίτου Κόσμου από τη δεκαετία του 1960 έως και τη δεκαετία του 1980 (μονάδες 14), (ii) στις επιδιώξεις τους (μονάδες 2), και (iii) στο βασικό πλεονέκτημα των χωρών αυτών στο πεδίο των διεθνών σχέσεων (μονάδες 3).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Αποαποικιοποίηση και επανάσταση μετέβαλαν δραματικά τον πολιτικό χάρτη του πλανήτη. Ο αριθμός των διεθνών αναγνωρισμένων ανεξαρτήτων κρατών στην Ασία πενταπλασιάστηκε. Στην Αφρική, όπου το 1939 υπήρχε ένα και μόνο ανεξάρτητο κράτος, τώρα υπήρχαν γύρω στα πενήντα. Ακόμα και στη Λατινική Αμερική, όπου η πρώιμη αποαποικιοποίηση στο δέκατο ένατο αιώνα άφησε πίσω της κάπου είκοσι Δημοκρατίες, η αποαποικιοποίηση πρόσθεσε τώρα άλλες δώδεκα. Ωστόσο, το σημαντικό δεν

ήταν ο αριθμός των κρατών αυτών, αλλά η τεράστια και αυξανόμενη δημογραφική βαρύτητα και πίεση που αντιπροσώπευαν συλλογικά.

Αυτή ήταν η συνέπεια μιας εκπληκτικής δημογραφικής έκρηξης που σημειώθηκε στον εξαρτημένο κόσμο μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, η οποία άλλαξε και συνεχίζει να αλλάζει την ισορροπία του παγκόσμιου πληθυσμού.

[...] Αρκετές χώρες με γιγαντιαίο πληθυσμό αντιμετώπιζαν τόσα προβλήματα έχοντας να θρέψουν δεκάδες εκατομμυρίων πρόσθετα στόματα, ώστε κάπου-κάπου οι κυβερνήσεις κατέφευγαν σε ωμό και αλύπητο καταναγκασμό για να επιβάλουν στους πολίτες τους τον έλεγχο των γεννήσεων ή κάποιο άλλο είδος περιορισμού στο μέγεθος της οικογένειας (επισημαίνεται ιδιαίτερα η εκστρατεία στείρωσης στην Ινδία στη δεκαετία του '70 και η πολιτική «μόνο ένα παιδί» της Κίνας).

[...] Υπήρχαν δύο περιοχές στον Τρίτο Κόσμο όπου οι ενδογενείς εντάσεις, άσχετες ουσιαστικά με τον Ψυχρό Πόλεμο, δημιουργούσαν διαρκείς συνθήκες σύγκρουσης που κατά περιόδους ξεσπούσε σε πόλεμο: ήταν η Μέση Ανατολή και το βόρειο τμήμα της Ινδικής υπο-ηπείρου. (Δεν είναι τυχαίο ότι και οι δύο αυτές περιοχές κληρονόμησαν τα σύνορα που είχαν χαράξει αυθαίρετα οι αυτοκρατορικές δυνάμεις).

E.J. Hobsbawm, *Η εποχή των άκρων. Ο Σύντομος Εικοστός Αιώνας 1914-1991*, μτφρ. Β. Καπετανγιάννης, β' έκδ., Αθήνα, Θεμέλιο, 1997, σσ. 441-443 και 459.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Κάθε περιοχή του Τρίτου Κόσμου είναι δυνητικά «εστία αναταραχής». Αυτό δεν συμβαίνει μόνο επειδή τα προβλήματα του ρατσισμού, της φτώχειας, της πείνας και του υπερπληθυσμού καθιστούν τις περιοχές αυτές ιδιαίτερα τρωτές σε βίαιες πολιτικές συγκρούσεις. Συμβαίνει επίσης επειδή οι υπερδυνάμεις –οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Σοβιετική Ένωση, τα ευρωπαϊκά κράτη και η Κίνα ακόμα– ετοιμάζονται να συγκρουστούν μεταξύ τους μέσω τριτοκοσμικών αντιπάλων, αυξάνοντας έτσι την πιθανότητα της σύγκρουσης με την προθυμία τους να την ενθαρρύνουν. Για να προστατευθούν από τον κίνδυνο άμεσης αντιπαράθεσης μεταξύ τους, τα ανεπτυγμένα αυτά κράτη παρεμβαίνουν στους εμφύλιους πολέμους άλλων, υποστηρίζοντας τις αντιτιθέμενες παρατάξεις, με μια ένταση που συχνά διαψεύδει το διακηρυγμένο συμφέρον τους να αποφύγουν ένα γενικό παγκόσμιο πόλεμο.

Σημ: Τα δεδομένα του κειμένου αφορούν το τέλος της δεκαετίας του 1970.

E. Burns, *Ευρωπαϊκή Ιστορία, Εισαγωγή στην ιστορία και τον πολιτισμό της νεότερης Ευρώπης*, τ. 2, μτφρ. Τ. Δαρβέρης, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής, 1985, σσ. 371-372.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 18.30.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ